

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากกระแสความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและต่อเนื่องของสังคมโลกทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง กฎหมาย สังคม และเทคโนโลยี ทำให้องค์กรต่าง ๆ ต้องปรับตัวปรับปรุงระบบ การจัดการเพื่อยกระดับประสิทธิภาพองค์กรให้สามารถดำรงอยู่ และสามารถดำเนินงาน ตามจุดมุ่งหมายได้ต่อไป ดังนั้นแต่ละองค์กรมีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาปรับปรุง ตนเองอยู่ตลอดเวลาให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต กระแส การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้จะเป็นตัวผลักดันให้องค์กรมีการเรียนรู้เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้น และหลีกเลี่ยงจากภาวะการณ์ที่เรียกว่า ภาวะวิกฤติ ซึ่งเกิดจากการที่องค์กรยึดติดกับ ความสำเร็จที่เคยประสบมา หรือทำแบบวิธีการเดิม ๆ ไม่มีการพัฒนาวิธีการใหม่ ๆ ดังนั้นเพื่อ หลีกเลี่ยงภาวะวิกฤตินี้ องค์กรจำเป็นต้องมีการนำเทคนิคการจัดการต่าง ๆ หรือสรรหาการจัดการ ความรู้ใหม่ ๆ เข้ามาประยุกต์ใช้ปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้องค์กรต่าง ๆ แข่งขันได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเซง (Cheng, 1996, หน้า 1) ที่กล่าวว่า สถาบันการศึกษาต้องให้ ความสำคัญกับเรื่องของคุณภาพรวมทั้งการพัฒนาสถาบันการศึกษา ต้องมีการปรับบทบาท เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และเป้าหมายของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543) ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงต้องตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของสังคม รวมทั้งการพัฒนา หลักสูตรทุกระดับให้มีความยืดหยุ่น หลากหลาย ปรับปรุงระบบ การเรียนการสอน ตลอดจน สื่อการสอน และงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน (สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2544) ทำให้การจัดการศึกษาดังกล่าวได้มีการตราไว้ใน กฎหมายสำคัญ 2 ฉบับ คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 47 ที่กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา ทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ทำให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามีความตื่นตัวด้านการประกัน คุณภาพการศึกษา ทั้งหน่วยงานของรัฐบาล และหน่วยงานของเอกชนเพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ ได้ ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการ หรือกลไกที่มีการดำเนินการเพื่อให้เกิดคุณภาพของการจัดการศึกษาที่ได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง โดยการวางแผนกิจกรรมอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก คือ การควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality Control) การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit) และการประเมินคุณภาพการศึกษา (Quality Assessment) โดยที่สถาบันอุดมศึกษาอาจพัฒนาระบบประกันคุณภาพที่เหมาะสมสอดคล้องกับระดับการพัฒนาของสถาบัน อาจเป็นระบบประกันคุณภาพที่ใช้กันแพร่หลายในระดับชาติหรือนานาชาติ หรือเป็นระบบเฉพาะที่สถาบันพัฒนาขึ้นเอง แต่ไม่ว่าจะเป็นระบบคุณภาพแบบใดจะต้องมีกระบวนการทำงานที่เริ่มต้นจากการวางแผน การดำเนินงานตามแผน การตรวจสอบประเมิน และการปรับปรุงพัฒนา ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการกิจของสถาบันบรรลุเป้าประสงค์และมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกัน ก็เป็นหลักประกันแก่สาธารณชนให้มั่นใจว่าสถาบันอุดมศึกษาสามารถสร้างผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ

แต่ละขั้นตอนนี้มีองค์ประกอบคุณภาพตามตัวชี้วัดและกิจกรรมรองรับเพื่อให้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาดำเนินการได้ตามขั้นตอนที่กำหนด (อำรุง จันทวานิช, 2542) เพื่อเป็นหลักประกันแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และสาธารณชนให้มั่นใจว่าสถาบันการศึกษานั้น ๆ สามารถสร้างผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ และเตรียมพร้อมสำหรับการประเมินจากหน่วยงานภายนอก และสถาบันต้นสังกัด ซึ่งในภาวการณ์ปัจจุบันได้ให้ความสำคัญต่อการประกันคุณภาพในทุกระดับการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดมศึกษาที่ได้ดำเนินการอย่างจริงจัง เพราะเชื่อว่าการศึกษาในขั้นนี้มีความสำคัญต่อประเทศไทยเป็นอย่างมาก บทบาทที่เป็นผลผลิตจากสถาบันอุดมศึกษาต้องเป็นกำลังสำคัญในระดับสูงในการพัฒนาประเทศ ดังนั้นหากกระบวนการผลิตเป็นไปอย่างมีคุณภาพและมีมาตรฐานตามที่คาดหวัง ก็น่าจะเชื่อได้ว่า ผู้สำเร็จการศึกษาจะเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ซึ่งจะก่อให้เกิดความเชื่อมั่นต่อสังคมในระดับสูง

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) เป็นหน่วยงานที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 มีบทบาทหน้าที่จัดทำระบบติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการอุดมศึกษา ซึ่งส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันการศึกษาได้พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อตอบสนองต่อแผนพัฒนาและมาตรฐานการศึกษา ระดับ อุดมศึกษาที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ จึงได้ประกาศเรื่อง ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พุทธศักราช 2545 เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติ โดยที่สาระสำคัญของประกาศฉบับนี้คือ ให้สนับสนุนส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาจัดทำระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามภารกิจของ

สถาบันอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งให้มีการประเมินผล และติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาจากภายใน หรือหน่วยงานที่เป็นต้นสังกัดที่มีหน้าที่ดูแลสถาบันการศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จึงกำหนดการประกันคุณภาพภายในที่พัฒนาขึ้นในลักษณะขององค์ประกอบคุณภาพ 9 ด้านที่มีความครอบคลุมพันธกิจหลัก 4 ประการของการอุดมศึกษาและพันธกิจสนับสนุน คือ 1) ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนดำเนินการ 2) การผลิตบัณฑิต 3) กิจกรรมการพัฒนานักศึกษา 4) การวิจัย 5) การบริการทางวิชาการแก่สังคม 6) การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม 7) การบริหารและการจัดการ 8) การเงินและงบประมาณ และ 9) ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ ซึ่งตัวบ่งชี้ดังกล่าวสามารถชี้วัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการอุดมศึกษา มาตรฐานและหลักเกณฑ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบคุณภาพนั้น ๆ ได้ทั้งหมด และมีตัวบ่งชี้ย่อยที่แสดงคุณลักษณะของกระบวนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 48 ได้ระบุให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา จึงกำหนดกรอบแนวทาง และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพภายในของสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ทำการพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพการศึกษาเป็น 18 ตัวบ่งชี้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2553) สำหรับการประเมินคุณภาพการศึกษาเพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา นอกจากนี้การประเมินอาจจะแตกต่างกันตามลักษณะจุดเน้น เอกลักษณ์ และความหลากหลายของสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกระดับ

วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขจำนวน 27 แห่ง เป็นสถาบันอุดมศึกษาภายใต้การบริหารงานของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข มีพันธกิจหลัก 4 ด้าน ประกอบด้วย การผลิตบัณฑิตทางการพยาบาล การวิจัย การให้บริการทางวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ซึ่งพันธกิจด้านการผลิตบัณฑิตทางการพยาบาลนั้นจะผลิต และพัฒนาบุคลากรเพื่อแก้ไขปัญหาการผลิตพยาบาลในระดับอุดมศึกษาเพื่อให้บริการด้านสุขภาพแก่ประชาชน มุ่งกระจายการบริการไปสู่ระดับอำเภอและระดับตำบล รวมทั้งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่แสดงเจตนารมณ์ให้สถาบันการศึกษามีประสิทธิภาพ

เกิดประสิทธิผล จึงทำให้สถาบันการจัดการศึกษาพยาบาลต้องผลิตบัณฑิตทางการพยาบาลที่สามารถปฏิบัติงานได้ในระดับต่าง ๆ เพื่อการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสมรรถภาพของบุคคล ครอบครัว และชุมชน (กนกพร นทีธนสมบัติ, 2550, หน้า 41) การจัดการศึกษาพยาบาลดังกล่าว จึงต้องสามารถรับประกันได้ว่าได้รับการปลูกฝัง ถ่ายทอด วัฒนธรรม และเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้านตามที่หลักสูตรกำหนด (ประนอม โอทกานนท์, 2543, หน้า 4) วิทยาลัยพยาบาลจึงต้องหากระบวนการหรือกลไกการดำเนินการเพื่อให้เกิดคุณภาพอย่างต่อเนื่อง จากแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - พ.ศ. 2554) ที่มีเป้าหมายให้สถาบันการศึกษามีความเข้มแข็งทางวิชาการ และมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ สามารถผลิตบัณฑิตทางการพยาบาลที่มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีความรู้คู่คุณธรรม ให้มีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของประเทศ การจัดการศึกษาพยาบาลเป็นการจัดการศึกษาเฉพาะทางที่มีลักษณะเฉพาะเป็นศิลปะแห่งการช่วยเหลือดูแลบุคคลและชุมชนที่เกี่ยวข้องอาศัยศาสตร์และศิลป์ของทางการพยาบาล รวมทั้งศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นวิทยาลัยพยาบาล จึงต้องสร้างผู้ประกอบการวิชาชีพให้มีความพร้อมทั้งทางด้านความรู้ ทักษะปฏิบัติการพยาบาล และคุณลักษณะทางจรรยาบรรณ จริยธรรมทางวิชาชีพ เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพในด้านการดูแล ผู้ประสานงาน ผู้จัดการในการดูแล รวมทั้งบทบาทของการเป็นสมาชิกวิชาชีพ และการพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งองค์กรที่มีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการควบคุม ติดตาม ตรวจสอบคุณภาพของการจัดการศึกษาของวิทยาลัยพยาบาล คือ สภาการพยาบาลที่ทำหน้าที่ประเมินสถาบันและให้การรับรองสถาบันที่จัดการศึกษาพยาบาลและการผดุงครรภ์ นับว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา จากผลการประเมินการประกันคุณภาพภายในโดยสถาบันพระบรมราชชนก ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดของวิทยาลัยพยาบาล ในปีการศึกษา 2551 พบว่า มีผลการประเมินคุณภาพภายในโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี (คะแนน 4.36) และพบว่า ระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาได้คะแนนระดับพอใช้ (3.60) ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขต้องพัฒนามาตรฐานการศึกษา และมาตรฐานของสถาบัน เพื่อให้สามารถเทียบเคียง และสามารถแข่งขันกับสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ทั้งของรัฐและของเอกชน เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถาบัน

การประกันคุณภาพการศึกษาภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา ปกติที่ต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการควบคุมดูแลปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพ มีการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงคุณภาพ

อย่างสม่ำเสมอ ด้วยเหตุนี้ระบบการประกันคุณภาพภายในจึงต้องดูแลทั้งปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิตหรือผลลัพธ์ (Output) ให้เกิดขึ้น โดยมีองค์ประกอบหลักที่เกี่ยวข้องกับกลไกการดำเนินงานดังกล่าวอยู่ 4 องค์ประกอบ คือ บุคลากร เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ ซึ่งบุคลากรนับเป็นองค์ประกอบหลักประการหนึ่งที่มีความสำคัญ และเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเพื่อมุ่งสู่สัมฤทธิ์ผลการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเป็นอย่างมาก ดังนั้นการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และขั้นตอนในการประกันคุณภาพการศึกษาย่อมต้องอาศัยการมีส่วนร่วม (Participation) ของผู้ที่เกี่ยวข้องภายในสถาบันอุดมศึกษา อันหมายถึง การมีส่วนร่วมของนักการศึกษา นักวิชาการ อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และบุคลากรสายสนับสนุนอื่น ๆ เพื่อร่วมมือในการดำเนินงาน ปรับปรุง และพัฒนาองค์กรการศึกษา และสร้างความยั่งยืนในระบบ (สุวิมล ว่องวานิช, 2543) รวมทั้งการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพตามเจตนารมณ์ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา และเจตนาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาต้องการตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานระดับภาควิชา เพื่อการนำไปสู่การกำหนดแนวทาง การพัฒนาคุณภาพไปสู่เป้าหมาย (Target) และเป้าประสงค์ (Goals) รวมทั้งให้ภาควิชาได้รับทราบสถานการณ์ของตนเอง จุดแข็ง จุดที่ควรปรับปรุงให้เกิดการพัฒนาในระดับวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง

ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในในระดับบุคคล ระดับภาควิชา และระดับวิทยาลัยของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยเริ่มจากการเน้นที่ระดับบุคคลที่เป็นการกำกับตนเองในขั้นตอนของการควบคุมคุณภาพ ซึ่งถือว่าเป็นระดับปฏิบัติการที่สำคัญที่สุดที่ต้องพัฒนาเพื่อให้เกิดคุณภาพอย่างยั่งยืน สำหรับระดับภาควิชาเป็นระดับที่มีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ระบุไว้ในกฎกระทรวงเพื่อใช้กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพภายใต้กรอบนโยบาย และหลักการที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด และต้องสามารถเชื่อมโยงให้เกิดคุณภาพของการปฏิบัติงาน ตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับภาควิชาไปจนถึงระดับสถาบัน เพื่อให้มีการควบคุมดูแลปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพ มีการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ

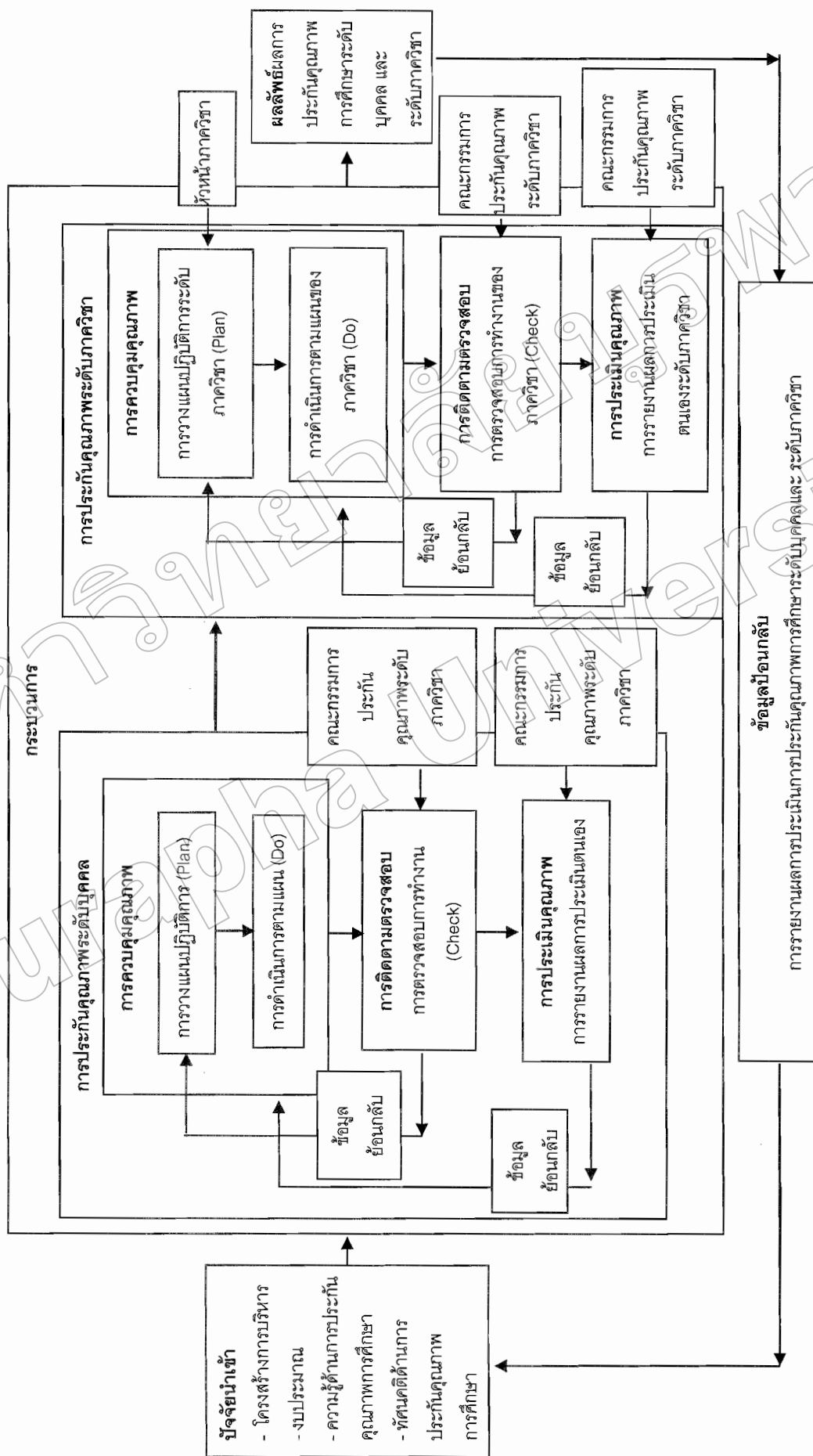
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลและระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลและระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข
2. เพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลและระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข
3. เพื่อทดลองใช้และประเมินผลการใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลและระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

คำถามการวิจัย

1. สภาพการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลและระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นอย่างไร
2. ระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลและระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นอย่างไร
3. ผลการทดลองใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลและระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่พัฒนาขึ้นเป็นอย่างไร

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้องค์ประกอบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลและระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้กับสภาพปัจจุบัน ดังนี้

1.1 ได้ทราบองค์ประกอบการประกันคุณภาพในระดับบุคคลที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผล การประกันคุณภาพภายในโดยเน้นการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในทุกพันธกิจ

1.2 ได้ทราบองค์ประกอบการประกันคุณภาพในระดับภาควิชาที่ต้องมีการดำเนินการ และส่งผลกระทบต่อระดับสถาบัน รวมทั้งเพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพในระดับภาควิชา

2. วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขได้แนวทางในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชาเพื่อบ่งบอกสภาพการจัดการศึกษาของวิทยาลัยนั้น ๆ

3. เป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำรูปแบบการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล ระดับภาควิชา และระดับวิทยาลัย ของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ไปใช้ในการกำกับติดตาม ตรวจสอบการบริหารคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จำกัดขอบเขตในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย

1. ระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลและระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่พัฒนาขึ้นจะครอบคลุมเรื่องการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) การติดตามตรวจสอบ (Quality Audit) และการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment)

2. การประเมินระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลและระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่พัฒนาขึ้นจะประเมินครอบคลุม 4 มาตรฐาน ประกอบด้วย มาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์ (Utility Standards) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) และมาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standards)

ขอบเขตด้านประชากร

1. ประชากรที่ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข คือ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 27 วิทยาลัย ๆ ละ 12 คน
2. ประชากรที่ใช้ในการทดลองใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นคณาจารย์ในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี จำนวน 55 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ระบบ หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ ในองค์กรที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน

การพัฒนาระบบ หมายถึง การนำองค์ความรู้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และสภาพปัจจุบันขององค์การมาบูรณาการอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ของเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างมีคุณภาพ

การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถาบันศึกษาจากภายในโดยบุคลากรของสถานศึกษา หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

ตัวบ่งชี้ หมายถึง ตัวแปรหรือองค์ประกอบที่มีค่าแสดงลักษณะหรือปริมาณของสภาพที่ต้องการศึกษา ณ จุดเวลา หรือช่วงเวลาหนึ่ง

การควบคุมคุณภาพ หมายถึง การดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคคล หรือของภาควิชา โดยการควบคุมแต่ละองค์ประกอบเพื่อกำกับการดำเนินงานให้เป็นไปตามพันธกิจของสถาบัน

การติดตามตรวจสอบคุณภาพ หมายถึง กระบวนการเพื่อจะตัดสินว่า บุคคล หรือภาควิชา ได้จัดให้มีการดำเนินการตามที่กำหนดไว้ว่าจะทำและได้ทำหรือไม่

การประเมินคุณภาพ หมายถึง การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการดำเนินงานของบุคคล หรือของภาควิชากับตัวบ่งชี้คุณภาพในทุกองค์ประกอบการประกันคุณภาพภายในว่าการดำเนินงานเป็นไปตามเกณฑ์พิจารณาที่กำหนดมาน้อยเพียงใด เมื่อได้มีการใช้ระบบการประกันคุณภาพแล้ววิทยาลัยได้มีการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพมาน้อยเพียงใด

การประกันคุณภาพระดับบุคคล หมายถึง การประเมินผล การติดตามตรวจสอบคุณภาพของกิจกรรมทางการศึกษาของบุคคลที่ได้มีการวางแผน การดำเนินการตามแผน

เพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่าจะสามารถดำเนินการได้ตามพันธกิจของวิทยาลัย โดยการประเมินผล การติดตามตรวจสอบคุณภาพจะดำเนินการโดยบุคลากรของสถานศึกษา

การประกันคุณภาพระดับภาควิชา หมายถึง การประเมินผล การติดตามตรวจสอบคุณภาพของกิจกรรมทางการศึกษาระดับภาควิชาที่มีการวางแผน การดำเนินการตามแผน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่าภาควิชาจะสามารถดำเนินการได้ตามพันธกิจของวิทยาลัย โดยการประเมินผล การติดตามตรวจสอบคุณภาพจะดำเนินการโดยบุคลากรของสถานศึกษา

วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข หมายถึง วิทยาลัยพยาบาลภายใต้สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข ที่เปิดสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ มีภารกิจด้านการเรียนการสอน การวิจัย การให้บริการทางวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

มาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์ (Utility Standards) หมายถึง มาตรฐานที่ประกันถึงความเป็นประโยชน์ของผลการประเมินระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชา

มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) หมายถึง มาตรฐานที่ประกันถึงผลการประเมินที่ได้ว่ามาจากกระบวนการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เหมาะสมกับสถานการณ์ ปฏิบัติได้ ยอมรับได้ ประหยัดและคุ้มค่า

มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) หมายถึง มาตรฐานที่ประกันว่าระบบการประเมินได้ดำเนินการอย่างตามกฎ ระเบียบ จริยธรรม มีการคำนึงถึงสวัสดิภาพของคนที่เกี่ยวข้องและคนที่ได้รับผลกระทบจากการประเมินการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชา

มาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standards) หมายถึง มาตรฐานที่ประกันว่าการประเมินได้มีการใช้เทคนิคที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อสรุป ข้อค้นพบ และสารสนเทศที่เพียงพอสำหรับการตัดสินใจของการประเมินการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลและระดับภาควิชา